

*Kjeld Hansen: Det tabte land.
848 sider, illustreret. 399 kr.
Gads Forlag 2008.*

Dødshjælp til landbrugsmyter

Journalist og miljødebattør Kjeld Hansen har begået endnu en bogklassiker i kampen om Danmarks natur og miljø.

Af Karsten Thomsen

Myter dør ulideligt langsomt, også i miljødebatten. Det kræver vedholdende og solid dokumentation, talegaver og stor offentlig opmærksomhed. Danmarks grundigste miljødebattør har igen ydet aktiv dødshjælp på et af de mest tiltrængte områder i dansk sammenhæng: myterne om jordbrugets positive rolle i landskabshistorien og den nationale genrejsning. Journalist og miljødebattør Kjeld Hansen leverer monumental dokumentation, er meget aktiv debattør i medierne og er retorisk uhyre skarp og spændstig.

KH skabte i 1990'erne blæst om den grønne forbrugerrisme med *“Den grønne forbrugerguide.”* I 2003 kom hans bog *“Der er et yndigt land,”* hvor han satte sig for at undersøge, hvordan den danske natur havde det. Hans konklusioner førte til et nyt spørgsmål: Hvordan kan man i et så rigt samfund have en så fattig natur?

Spørgsmålet belyses med 100 vel-skrevne kapitler i Kjeld Hansens hidtil største bedrift. En kritisk og revisionistisk gennemgang af “landvindingssagen” i Danmark gennem over 200 år. Fire års research i arkiver over hver eneste projekt, der har afvandet mere end ti hektar af de moser, damme, søer, nor og fjorde, som landet var rigt på indtil for et halvt hundrede år siden.

KH afliver myterne om, at Hedeselskabet var spydspids i en sag om national genrejsning efter 1864. Han påviser, at størstedelen af afvandingerne gennem 150 år var fiaskoer ud fra enhver samfundsbe-
tragtning. Småbønder blev ikke gavnet, beskæftigelsen vandt kun lidt, og produktionen kunne langtfra dække omkostningerne. Vi mistede storslået natur, som er uhyre kostbar at genoprette i dag. Store jordejere og Hedeselskabet skovlede statsmidler til sig, og de værste eksempler skete endda i ny tid, fra 1940-70.

KH har bogstaveligt talt siddet i flere år i dybe arkiver fra Hedeselskabet og

Statens Landvindingsudvalg og gennempløjet tusinder af sager, og han har besøgt hver eneste af lokaliteterne. Landbrugets leder Peter Gæmelke har tidligere affejet forfatteren som underlødige med henvisning til hjemmesiden www.gylle.dk. I dag må kritikere vælge deres ord med større omhu. KH kender i dag historien bedre end nogen anden aktør, i Hedeselskabet, ministerierne eller i det private landbrug. På den landbrugsvenlige avis Jyllands-Posten følte man, at den historisk fremstilling manglede noget, men kunne kun nævne en manglende anerkendelse for, at landmændene havde ryddet markerne for sten...

Historikere vil fremover skrive landbrugets historie anderledes end før. Der er kastet nyt lys over, hvorfor landbruget – på trods af at landmænd udgør under en procent af befolkningen – stadig er så dominerende i Danmark, at det stort set uden modstand sidder på to tredjedele af det danske landskab, og en endnu større del af skovene.

“Det tabte land” er den oplagte gave til alle de 50 og 60-års fødselsdage, som rammer os grå guldklumper i disse år. Halvdelen af os er født i landbruget, og mange har endnu aldrig tænkt de spørgsmål, bogen så kompetent kaster lys over.